

Latweeschu Nwises.

Nr. 29. Zettortdeenâ 20tâ Juhli 1844.

Pateiziba un luhgschana pee Nihzes
zeeniga mahzitaja.

Râ par mums Latweescheem jaw eeksch dauds
zittahm mahzibahm un pamahzischannahm irr mi-
ligi gahdahts, tâ libds arridsan eeksch semmes-
kohpschanas ne effam aismirski. Paschi sawâ
wallodâ nu tahdu grahamtu jeb pilnigu pamahzi-
schanu turram. Paldees Zums, zeenigs mahzi-
tajs, kas no mihlestibas prest muhsu tautu dsibti,
ruhpiigi effat gahdajufchi, ka Latweeschu tauta ne
ween eeksch garrigas atisichanas eemahzitohs,
bet arridsan eeksch laizigahm gudribahm, kas ar
kriftigu un deewabihjigu dsihwofschanu faetahs
kohpâ, eenemtohs. Zuhfu puhliensch un ruhpe-
schannahs, par Latweeschu tautu, irr leela, bet
Zuhfu peemibliba un pahrgabdaschana irr jo
leela. Uk peenemmeet muhsu paldees, ko Zums
us schoreis kâ kahdu wahju mihlestibas un patei-
zibas dahwaninu atneffam; pilnigaku fanemfeet,
kad Latweeschu tauta un winnas pehznahkamee, tik
labb sawâ druwu-, dahrsu- un lohpu-afkohpschana,
kâ ir behrnu audsinaschana, faunes uskohpscha-
nâ un apgabdaschana pee meefas un dwehseles
u. t. j. pr. katrie eeksch sewim „Paleijas Jahni“
atsihb. — Zerreu ka irr skohlâs to warrehs bruh-
feht, jaunefleem semmes-kohpschane jo pasihstamu
darriht, zaur ko pee arraju laudim labbklabschana jo
wairaf wairofees, kad jaunekli, no skohlâs is-
gahjufchi un paschi sawu dsihwi eefahkdami, pehz
schahm mahzibahm turrefees. Neds, tâ buhs
ta ihsta pateiziba! Un to darri luhdsama Lat-
weeschu tauta. Darri kâ Paleijas Jahnis darri-
ja, garrigu un laizigu buhschane pareisi nokohp-
dams: tad sewim buhs meers un labbklabschane
pee tarwas dwehseles un pee tarwas meefas.

Lassijam ar leelu preeku un pasichane to tei-
zamu eeweschane Eglumuischas pagastâ, par

draudses kriftigu istureschane basnijâ un kallektu
un swehtu dsesinu meldinu dseedaschane, par
sachtibas beedribu un par to slawejamu eerikte-
schane eeksch frohgeem un nabbagu-namma.
Preezajamees ar leelu preeku par saprattigu pa-
gasta-teefas buhschane, un tâ arri par Eglu-
muischas zeeniga lunga un winnu pagasta lau-
schu mihlestibu paschu siarpâ, kâ siarp tehwu un
behrneem. Mahzees, lassitajs, schê atsibt, ka
mihlestiba eespehj wissu un, labb kungs ir leela
dahwana. Echo slawejamu un teizamu buhs-
schane un eeweschane Eglumuischas draudse un
pagastâ, warr ikkats sewim par preekschihmi
nemtees, un baggatus auglus sagaiditu teescham,
tiklabb zeenigi kungi kâ ir laudis. Lassijam ka
Eglumuischas draudse irr garrigas leetas pee dweh-
seles afkohpschane laimiga irr, kam saws ih-
siens gans, pee ka ta jebkurrâ brihdi drohschi
warr pee-eet, un padohma deweju un aisstahwe-
taju atrost, taunâs usmahkschane. Laimiga
ka draudse, fur tas gans naw kuhtrs sawâ am-
matâ, tam no nefaisnibas wajjatam paligâ nabkt,
un to taisnibu wissâ spebka aisstahweht, us zil-
wezigu augstibu ne luhkodams. Eglumuischas
draudse irr ihsti laimiga schinni leetâ, taj neween
sawâ animatâ dedsig un taisns mahzitajs, bet
arridsan prahstigs skohlmeisteris un prahstigs pa-
gasta wezzakajs, kas abbi diwi zaur mahzitaja
padohmu kâ lassichane beedribas preekschneeki,
mums pasihstami irr. Dürdejam arri kahdâ
wihjê, par ko un kâ saprattigi wiini ar laudim
weefu-namma swehtdeenâs pehz pabeigtas Dee-
wakalposchane farunnajahs, teem daschu labbu
padohmu peedohdami, wissuwairaf skohlmeisters,
kas Wahzu grahamtâs dauds labbas un derrigas
mahzibas lassijis un wehrâ paturrejis, tohs pa-
mahza, un ka laudis to lohti mihle un sawus
behrnus labbprahst us skohlu suhta. Wet tas tab

ir wiß fo par skohlu, skohlas buhschanu un eerikteschauu sinnam, un ne nemseet, zeenigs mahzitajs, par launu, kã mums ar to ne peeteek, bet luhdsamees ar leelu luhgschanu plaschaku un skaidraku sinnu tã, ka Zuhß mums to teizamu buhschanu un eeweschauu Jahna mahjãß, kã ir par weefu = un nabbagu = nanma eerikteschanahin u. t. j. pr. effat jaw bewusch, un kã kahdu jauku preekschsichi gaisnã zehluschi. Tapehz luhgin luhdsamees Zuhß zeenigs mahzitajs! stahdajt mums ir schinni buhschanã jauku patihkamu preekschsichi preekschã, kur nu tãpatt, flawchts Deewß, jo deenas jo wairak us skohlahm sahß dohmaht un tahß eezelt. Schim brihschan tas wahrds „Kohla“ gan dauds weetas irr dsirdams un dau-dsinahts; bet ja skohlas eeweschauu un eerikteschanu gribbest apluhfoht: tad nej ar swezzi mekledams ne atraddiss. Daschã skohlas-istabã eegahjis, kur lihds 50 behrneem sanahß kohpã, leelaka newa, kã tik 3 $\frac{1}{3}$ affis garra I affi platta ar weenu paschu lohgu, tschetrahm durwim un frahsni istabas faktã; pee ta wissa wehl naw nej benkitis nej krebflinsch, skohlmeisteram pascham jaranga ja gribß lai zif tik pehz kahrtas jeb skohlu wihßes buhtu un — ja skohlmeisteris sawu skabdi arri ne rehkinajis, to wissu apgabba, tad tomehr behrni weens ohtram, tã falkoht minn us papeshchein un weens ohtram gull us plezzeem, un weenumehr skraida ahra*) slahpdami semmẽ, jeb-schu gan lohgs wissu zauru deenu waltã stahw. Tẽ nu wehl zeltahß tahß besgalligas prahwas un raudaschanas behrnu starpã, kur skohlmeisteram skaidri gals irr klaht, un gandrihs wissa augoscha dcena tam aiseet ar tam ween behrnus isteefajohß, fameerinajohß un pahrmahzohß, jo tã sabahsti tee weens ohtru aisteekahß, weens ohtru kaitinahß, kaut skohlmeisters teem ar bihbeles wahrdeem peerahda, ka tas, kas ohtru tihschã prahã kaitina irr slepkawa un grehfo prett wisseem 10 Deewa bausleem, kautschu tohs gan ideenas ar swehteem Deewa wahrdeem pamahza teem tohs istahstidams un istahdrodamẽ. Un schi tahda skohla, skohlmeisteris stahstija, effoht kirspehles-

skohla Wahzu un Latweeschu draudsei; pats gan prohtoht sawu ammatu kã peenahkotees nokohpt, un arri nokohpjohß zif pee tahdas eeweschanas jeb eerikteschanas effoht eespehjamis; strahdojohß eeksch weenteesigas sirds sawas paschas apsinna-schanas labbad, tam Kungam un ne zilwekeem kalpodams. Kaut tik jelle skohlas-nams buhtu derrigaks! Kirspehles lungi un mahzitajs arri sohlotees gahdat, un skohlmeisteru tã peerunna-johß, bet wihram gan masa zerriba, ka buhschoht fagaidiht; tatschu wehl pazeetischotees un no-gaidischohß.

Nedsat tã eet ar daschahm skohlahm! Isti tapehz Zuhß luhdsamees, zeenigs mahzitajs! nowelat mums luhdsami zaur awisehm**) kahdã peelikkumã pee „Paleija Jahna“, patihkamu kristigu skohlas eerikteschanu par preekschsichi redsoht. Tizzam ka Eglumuischas skohla buhs zittadi eewesta, man dohmaht, us kristigu wihßi tã, kã wissãß zittãß buhschanãß, tã ir schinni. Un ka skohlas-nammam garram ne buhsseet gah-jusch, un to ne apraudsijusch probjam braukusch, tizzu ka tã ne buhs. Zums Latweeschu tautas mihlotajeem un skohlu draugam, ta buhtu nees-pehjjama leeta bijuse.

P. C.

* Klausens pafazzinu.

Kahds algadsis, zittadi gan lohga wihß un labs strahdneeks bija, tiklai ween wainas, ka tam sasohditam elles-djehreenam, brandwihnam, par dauds bija padeweess. Bija laime, ja seewa ar behrneem no neddelas pelnas kahdu grassiti dabuja, zittu wissu tas rikliẽ zaurlehje; kad seewa ar saweem rohku darbeem ne buhtu ruhpiçi pelnijuse un tikfusi strahdajuse, tad teem daschas deeninas badß buhtu bijis Jareds. Paimesmahte seewas krusu redsedama, tahß eeschehlojahß un apneh-mahß wihru labboht. Sefdeenas walfarã ta us wihrupee uppes gaidija, kur tam par tiltu bija jaacet pahri, un to arridsan fagaidija. Deewa paligu

*) Tapehz jaw tschetras durwis irraid.

**) Mums lohti scheßl, ka tai gramatinã to ne effat darrijusch, minnu, tee skohlu-zehljaji tãpatt wairak turr un lessa, ne kã muhsu awises.

deruse, laimesmahte to usrunnaja tà: „Woi dsirdi wihrs, klausees! Es sinnu tewim taggad wehl kahda dalla irr no tawas neddelas pelnas skaidrà naudà klah. Woi tu ne gribbi ar to naudu us pelnu iseet? Ar manni tewim buhtu labba laime. Katru sesdeenu, kad tu us mah-jahim eedams pahr scho tiltu eefi pahri, es apsoh-lohs to naudu, kas tewim buhs klah obruteek, tas irr diwkhartigi, pawairoht, un no tewis par to wairak ne pagehru, kà tik scho masumu: lai tu par katras reises pahreeschanu pahr tiltu pahri, no tahs naudas, kas tad diwkhartigi buhs pawai-rotà sawai seewai pufsbaldleri (60 kap.) tuhda atneimni noht un to ihpafchi kullè atleez; ja tà ar meeru effi, tad warri weenà wakkarà wairak reises tà darriht, zil tik tew patihk, patt scho wakkar jaw warri eefahkt. Bet, woi dsirdi! no Deewa pufses, ka tu to naudu seewai riktigi atdohd; ja nè, tad sikri ees: tad tu“ . . . Wihrelis apsohlijahs un — pee sewis dohmadams: ka nu riht warreschoht maktigi nodsertees, jo nau-da nu buhschoht pascham ir seewai deesgan buht, un seewa tam wairs ne bahschotees wirsù naudu gribbedama kà zittahm reisehm. Tà dohmadams winsch ais preekeem wairs ne sinna ja fo sahkt. Apraudsijis wai naua irr kullè un „lai eet us laimi!“ fazzijis, winsch gabje tiltam pahri. Laimesmahte turreja wahrdu. Libhs trim reisehm weenà pasahkumà winsch to wakkaru par tiltu gabje; bet trescho reisi ar sawu obruteek pawairotu naudas makkeli pahrnahzis pahri, un isdingetu tilta muihu seewai pee teem pirmeseem diwjeem pufsbaldereem peelikdams klah, atradde ka makkeli pascham arri ne graf-sis wairs ne atliffahs; laimesmahte pawai-rodama bija wissu naudu seewai par labbu iswih-lusi. Wihrelis nu stahweja deggunu nolaidis kà tihfers; buhtu laimesmahri labbprahk lahdejis, bet kas drihkt laimei azzis splaut? — Tè laimesmahte to usrunnaja atkal tà: „Wihrin! es redsu ka tewim taggad irr pahrlieku schehl to nau-du seewai ardoht, kas to prattihs paglabbaht fo maisi novirkt, lai tu pats un behrni baddu ne zeesch. Bet klausees, kad tu us frohgu nogah-jis sawu naudu wissu apdserr un seewa un behrni

pufsbabbu mirst, reds! tad tewim naw schehl, tad tu wehl preezajees, ka tewim labbi irr laimejees aissu naudu libhs pehdigam grassim par brandwihnu isdoht, no kam tewim tomehr nekahds labbums, bet gan launums zekahs. Nè, zil stulbs tu effi par sawu labbumu. Tu wissu neddelu eefsch sweedreem puhlejees, kam par labbu? Woi sew pascham jeb seewai un behrneem? Nè! frohgereem. Klausees wehl: Tà darriidams tu makfa seewai dauds agharas un waimanas, behrneem tu effi par peedausfichanu un pats sewim par elles uggunim. Tad nu, wihrin dserr! bet luhdsams tik ne apdserr sewim dweh-feli, seewai wesselibu un behrnineem mihteem laizigu un muhschigu labbklahschanu.“ Un „ar Deewu“ fazzijuse ta preefsch wihra azzim pasub-dahs. Wihram schee beidsamee wahrdi, fo laimesmahte runnaja, gabje pee firbs un to leetu weenadi un obradi gallu no galla pahrzehlis, winsch swehti apnehmahs wairs ne dsert un lab-bak iff sesdeenas tilta muihu makfadams no laimesmahtes pelnitees, kaut ir seewai ta naua wiffa effoht jaatdohd, pahrliezinajees, ka gohdigi laulibas lautini, wihrs un seewa, irr tik weena meesa. Ar wahrdu falkoht, winsch no Deewa teefas wairs nè dschre, bet jo tikfuchi strahdaja un sawrohtams ka teem tad knappiba un truhkums wairs ne bija Jareds, un tee no ta laika wairs ne bija abbi diwi, bet abbi weens.

Tè lassitajs! pirms sawu pasazzinu beidsu, juhs waizaju:

- 1) zil naudas bija wihrelim klah, kad winsch pirmu reisi pahr tiltu gabje pahri, bes ka laimesmahte to wehl mas bija pawairojuse?
- 2) woi laimesmahte wehl irr taggad tikfuschem strahdneekem, kas sawu neddelas pelnu swehtdeenàs pa frohgeem ne apschuhpotu peedserdamees tà, ka teem obrà deenà pagiras un mandagi jaswehti, winnu naudu tiklabb ne pawairotu, ka teem ar seewu un behrneem ne buhtu truhkums Jareds? Es gan dohmaju, ta Deews katram sawu pahrtifichanu schè semmes wirsù irr noweh-lejis, lai tik pats ar prahtu un fahtu dsib-

wo. Dsirdeſim ko zitti teiſs. Gaidu uſ atbildi.

P. S.

Sih. 20, 6. 32, 8.

Rahds Uraberu students, kas no labbas un gohdigas firds bij, un kam arri galwa gudribas ne truhka; sehdeja kahdureis sawu beedru pulka, kas zits ar zittu no daschadahm leetahm farunjahs, itt fluffu. Mans dehs, fazzija winna tehws, kapehz tu sawu gudribu ar nelaid pulka, un rahdi ka mahzijeess effi? Es to tapehz ne darru, ka bihstohs, lai zitteem zaur to waltu ne dohtu, man ko jantah, us ko atbildeht ne warredams kouna paliktu. Zo ta pafaule arween wairak no zilwefa prassa, ne ka pats rahda, zit tam irr. Woi ne effi dsirdejis mihlais tehws, ka weens augsti mahzihts zilweks apsehdees, gribbedams sawahm kurpehm papehschus ar naglinahm apfist; kahds jahneeks to redsejis, ferr tam pee rohkas fazzidams: nahz apfall man sirgu arridsan.

Teesas fluddinaschana. Wiffi ter, kam kahdas taifnas prassichanas pee tabs atstahs mantas ta nomirruscha Rishweſmuischas fainneeka Kaspar Puttrin buhtu, tohp zaur scho usajinati, 6 neddelu starpâ un wisswehlah lihds 23. August f. g. pee Krohna Kalnzeemas pagasta teefas peeteitrees, jo wehlah neweenu wairs ne klausih. Kalnzeemâ, tai 4ta Juhli 1844.

(T. S.) M. Kristin, pagasta wezzakajs. (Nr. 234.) Hildebrandt, pagastia teefas stihweris.

Zittas fluddinaschana.

No Krohna Kursites muishas waldischanas tohp sinamu darrihts, ka turpatt 14ta September f. g. lohpu un sirgu-tirgu bes tulles turrehe.

Us ta zitta no Jelgawas us Tulkumu, no 6tas lihds totai wersei, irr weena seewischku reises-kulle, no melnas dsijas ar farkanahm pukkitehm no ratteem iskrittusi. Tai pascha bija addiklis ar sudraba abdila dohsti, musselina laktats, diwi wihrischku behrun-elskimi un tschetras schakelites ar zukkura maisi. Kas schibs lectas atrohu, tohp luhgts, tabs paschas prest peenahlanu pateizibas naudu nodohht kohpmanna Joh. Heinv. Schwollmanna bohts Jelgawa.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Nihga, tanni 17schâ Juhli 1844.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Kv.		Rb.	Kv.
1 jauns dahlderis geldeja	1	33	1 pohds lannepu tappe maksahs ar	1	—
1 puhrs rudsu tappe maksahs ar	1	35	1 — linnu labkafas surtes	1	80
1 — kweeschu — —	2	—	1 — — siktakas surtes	1	60
1 — meeschu — —	1	5	1 — tabaka — —	—	65
1 — meeschu = putrainu — —	1	50	1 — dselses — —	—	75
1 — auſu — —	—	65	1 — sweesa — —	2	40
1 — kweeschu = miltu — —	2	50	1 muzza silku, preeschu muzza — —	6	75
1 — bihdeletu rudsu = miltu — —	1	70	1 — — wihschnu muzza — —	7	—
1 — rupju rudsu = miltu — —	1	35	1 — farkanas fahls — —	7	—
1 — sirnu — —	1	40	1 — rupjas leddainas fahls — —	6	—
1 — linnu = sehklas — —	—	—	1 — rupjas baltas fahls — —	4	10
1 — lannepu = sehklas — —	1	40	1 — smalkas fahls — —	4	—
1 — kimmenu — —	5	—			

W r i h w d r i k k e h t.